ידיעות אחרונות

מסלול

יום שני, כ' באלול תשע"ז 11.9.2017

דרזדן, התחליף לשוורצוואלד
עמ' 4

בת מצווה ביער השחור
עמ' 6

ואם בכל זאת אתם מתכננים לטייל עם הילדים בחגים

חו"ל עם ילדים

20 מחשבות

(בבית על הספה, אחרי שהכל נגמר)

1. כל המשפחות האומללות אומללות כל אחת על פי דרכה, אבל רוב הסיכויים שהן נמצאות בטיול משפחתי בהרכב מלא בחו"ל.

2. עוד לא נולד המבוגר שאוהב אוכל של מטוסים, ובטח לא הילד.

3. נתב"ג בהלוך מרגיש לכם כמו סיוט? אל דאגה: בחזור יהיה יותר גרוע.

4. תצפו לגרוע ביותר מהטיול המשפחתי שלכם. ככה בטוח תופתעו לטובה. יודעים מה, בעצם לא בטוח.

5. הילד שלכם מעצבן בארץ? בחו"ל הוא יהיה יותר.

6. אל תאשימו את הילד בחיוב על המיני בר ועל סרטים למבוגרים בלבד בטלוויזיה. זה לא יפה.

7. בטיסה יש אובר־בוקינג והציעו לכם לדחות ביום את החזרה תמורת סכום אסטרונומי? זכרו שהצעות מעין אלה אינן מיועדות לאנשים כמוכם. אתם תתחרטו על זה ברגע שהילדים שלכם יתחילו ללכת מכות ברחוב.

8. כשהילדים שלכם הולכים מכות ברחוב, אל תאיימו עליהם שתכף יבוא שוטר. הוא לא יבוא, ואתם תצאו סתם טמבלים.

9. קניתם משהו לילד? זה תקף רק לחנות אחת. בחנות הבאה תצטרכו לקנות לו משהו חדש.

10. בכל פעם שהילדים שלכם יצחקו וירכלו על משפחה מעפנה שפגשתם, יתברר שהמשפחה הזאת דוברת עברית.

11. אל תרגישו לא נעים. גם הילדים של המשפחה המעפנה עשו את זה לאחרים.

12. התקפי זעם של פעוטות זה דבר אוניברסלי, אבל פעוטות זועמים בהולנדית תמיד ייראו יותר חמודים מהפעוט שלכם בפעולה.

13. הזולת הוא הגיהינום. במיוחד כשהוא יושב לפניך בטיסת לואו־קוסט ולוקח את המושב אחורה. תקף לחו"ל עם ובלי ילדים.

14. הדרך היחידה שלכם לאכול במסעדה היא להכניס את הילדים למצב זן, כלומר לשים להם בטאבלט את הסרט האהוב עליהם ולקוות לטוב.

15. אל תתרגשו אם המלצרים יצחקו עליכם. עוד אין להם ילדים והם לא מבינים כלום.

16. אל תבנו על קניות לעצמכם, מוזיאון לעצמכם או שיטוט נינוח לעצמכם. לא באתם ליהנות.

17. מהסיבה הזו בדיוק, הקפידו לבחור את היעד הזול ביותר לטיסות עם ילדים. חבל על הכסף.

18. כשתנחתו בחזרה בנתב"ג, לפחות ילד אחד שלכם ישאל: אז איפה בעצם היינו?

19. יש סיכוי טוב שלא תזכרו.

20. אבל היי, שרפתם שבוע מהחופש, ובארץ הייתם מתבאסים לא פחות, ועם 70% לחות יותר.

תהל בלומנפלד

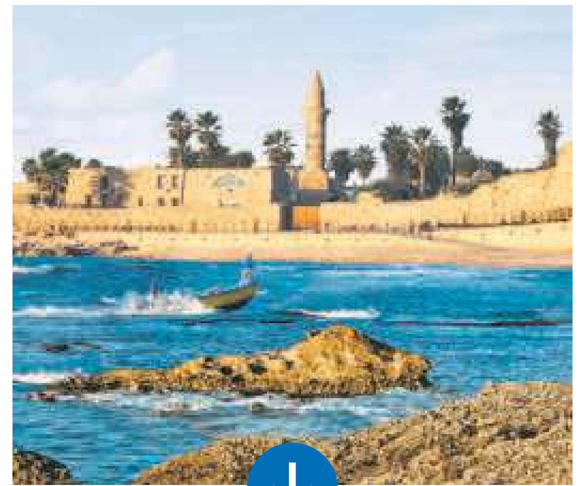
איור: שאטרסטוק

מומלצי השבוע

נמל ושרידי ארמון בקיסריה / המבורגר טבעוני בתל־אביב / סליחות בירושלים

מערכת מסלול /// עורכת: איילת להב /// maslul@yedioth.co.il /// פקס 03-6082392

1

סיור: גן לאומי קיסריה

● בשנת 30 לפני הספירה העניק הקיסר הרומי אוגוסטוס מתנה לנתינו הנאמן הורדוס: רצועת חוף שבה שכן בעבר נמל כנעני קטן שנקרא מגדל סטרון. הורדוס, הבנאי הגדול של העולם הקדום, בנה במקום נמל אדיר וקרא למקום קיסריה אוגוסטה, על שם מיטיבו.

עד מהרה הפכה קיסריה לגדולה בערי ארץ ישראל, ושרידי העיר המפוארת מעוררים השתאות עד ימינו. הטכנולוגיה המתוחכמת שבה נבנו שוברי הגלים האדירים, בתוך המים, מוצגים במיצג מרהיב, מיוחד במינו בישראל. גם שאר השרידים בני התקופה – מחסני הנמל, בית המרחץ, ההיפודרום שאורכו 450 מטרים, שרידי ארמון השונית של הורדוס והתיאטרון, המשמש להצגות עד ימינו, שווים ביקור.

קיסריה הייתה עיר חשובה גם בתקופה הצלבנית, שהותירה אחריה את החומות האדירות של העיר, שער כניסה יפהפה ושרידי רחוב מאותה תקופה. החומות הגדולות, שנבנו על ידי הקיסר הצרפתי לואי התשיעי, לא עמדו כנגד מתקפותיו של הסולטן הממלוכי בייברס, שכבש את העיר בשנת 1265. קיסריה נותרה בחורבנה עד שלהי התקופה העות'מאנית. מסגד הכפר עוד ניצב בתחום הגן הלאומי קיסריה.

לקיסריה שמור מקום של כבוד גם לתרבות היהודית. בימי המשנה והתלמוד ישבו בה תנאים ואמוראים, בהם רבי עקיבא, שהדליק מכאן את נס מרד בר כוכבא.

במסגרת הסיור שנמשך 45 דקות, מטיילים בעיר הצלבנית, שומעים על עלילות המלך הורדוס וחווים את הבריזה של הים המפואר של קיסריה. את הסיורים ידריכו מדריכים מתנדבים של רשות הטבע והגנים וייצאו במקביל משער הנמל (השער הצלבני) ומשער התיאטרון (השער הדרומי). / **תהל בלומנפלד**

רשות הטבע והגנים ממליצה

● **סיור בגן הלאומי קיסריה, היכן: גן לאומי קיסריה. מתי: ימי שבת בספטמבר בשעות 11:00, 12:00 ו־13:00. ללא תשלום נוסף על דמי הכניסה לאתר, חינם למנויים.**

"מסלול" גם בנייד
באפליקציה החדשה של "ידיעות אחרונות"
להורדה ב־APP STORE ו־GOOGLE PLAY

2

צמחוני וטבעוני: קיקי בדיזנגוף

● אי אז בשנות ה־80, כשאמא שלי הייתה מבשרת שנוסעים "להזדנגף" ידענו שהולך להיות כיף, שאנחנו בדרכנו לכבוש את תל־אביב ולאכול גלידה על הדרך. המון שנים עברו מאז, דיזנגוף התבגר וגם אנחנו. בשנים האחרונות הוא מנסה להיות שוב מה שהיה פעם, בהצלחה חלקית.

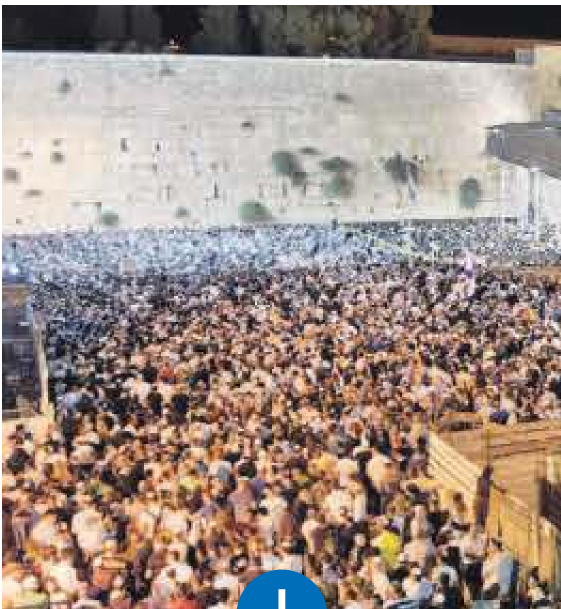
לכן אולי היה נעים (וטעים) לגלות, בין המזללות הגנריות והברים הליליים שהוא מכיל, מקום קטן וידידותי של אוכל נטול יומרות, בסגנון ביתי, ועתיר חמלה – כלומר כזה שאכילתו אינה כרוכה בסבל בעלי חיים. התפריט, נבהיר, כשר למהדרין, צמחוני באופן מוחלט, ולמעשה טבעוני ברובו.

מה יש כאן? חומוס נהדר (שתוכלו לנגב עם פיתות רגילות או כאלה העשויות חיטה מלאה, 38 שקל), סלט ירקות טרי ורענן וגם סלטי קינואה וקוסקוס מלא (מנת סלט הירקות עולה 14/24 שקל, האחרים 46 שקל), שקשוקה רגילה או טבעונית (44 שקל), קציצות ברוקולי ואפונה אפויות, מוגשות עם תפודים אפויים, וטבילתן בטחינה שידרגה את טעמן (52 שקל), קציצות כרישה ותפוחי אדמה ברוטב חריימה (52 שקל), כרובית מטוגנת מקושטת בצזיקי קשיו שהפך אותה למעניינת יותר, כדורי פלאפל גדולים ובשרניים או קובה טבעונית במילוי "כמו בשר" שחיקתה בהצלחה יתרה את המקור הבשרי (מוגש ברטבים משתנים מעל אורז או קוסקוס, 52 שקל). כדורי הפררו־רושה הטבעוניים, "הכדורים של קיקי", הפתיעו בטעמם הטוב (9 שקלים). בחורף, מספר אופיר דהן, הוא קיקי, הבעלים, מוצעים גם מרקים.

אז נכון, זה לא המקום לנסוע אליו במיוחד מירושלים כדי להזדנגף, אבל אם אתם בסביבה, ובוודאי אם אתם צמחונים / טבעונים – כדאי שתיכנסו / **שיר־לי גולן**

● **קיקי, דיזנגוף 147, תל־אביב, פתוח מ־9:00 ועד שהאוכל נגמר (בערב), 03-9447766**

3

טיול: סליחות בירושלים

● **לאן:** בלילות הסליחות שוררת בירושלים אווירה שונה מהרגיל. הרחובות ובתי הכנסת הומים גם באישון ליל, והמונים מגיעים לומר סליחות למרגלות הכותל המערבי. ניתן לערוך סיורי סליחות עצמאית מ־00:30 או לפנות בוקר, ולבקר בבתי כנסת מיוחדים. אנו מציעים כאן אפשרות לסיור שמוביל מהעיר החדשה אל סמטאות העיר העתיקה והכותל המערבי, לבד או בסיור. הסיור כולל תצפיות ליליות, הליכה בשבילי גיא בן־הינום, ביקור במתחם קבר דוד המלך, כניסה לבית כנסת "החורבה" המרהיב, שוטטות בסמטאות הרובע היהודי ובכותל לסיום.

● **איך מגיעים:** ממפגש הרחובות דרך חברון ודוד רמז, ממשיכים צפונה בדרך חברון לכיוון הסינמטק והעיר העתיקה. יורדים בכביש המתעקל שמאלה, חולפים על פני מלון הר ציון מימין, ומולו פונים שמאלה אל חניון ציבורי, חניון מלון הר ציון.

● **מה כותבים ב־waze?** חניון מלון הר ציון, ירושלים.

● **מסלול ההליכה:** את הסיור מתחילים בתצפית לילית מגבעת התנ"ך שבלב ירושלים, ומשם יורדים אל גיא בן־הינום השקט. חוצים את הנחל, עולים להר ציון ומשקיפים על שכונת משכנות שאננים. מתקדמים דרך סמטאות הר ציון אל מתחם קבר דוד המלך. אחרי ביקור במצבת הקבר ותצפית מן הגג, נכנסים אל סמטאות הרובע היהודי. בחלק מהלילות ניתן לבקר בבית כנסת "החורבה". בתום השוטטות בסמטאות יורדים אל תצפית על הכותל המערבי והשתתפות בחוויית הסליחות עם ציבור רחב.

● **אופי ההליכה:** עליות וירידות מתונות בשבילים ובסמטאות. ● **אורך המסלול:** כ־2.5 קילומטר. ● **משך הסיור:** כ־4 שעות. ● **כניסה ושעות מומלצות:** בשעות הערב והלילה. הסיורים העצמאיים ללא עלות, הסיור המודרך – בתשלום. ● **מפת סימון שבילים:** מספר 9 – מבואות ירושלים / **ערן ודוד גל־אור**

● **למידע מפורט על המסלול ולניווט לנקודת החנייה: סדרת ספרי הטיולים "לכל אחד ירושלים – 50 מסלולי סיור בירושלים" אתר ואפליקציית מסלולים > להתאהב בארץ מחדש** www.maslulim-israel.co.il

4

פסטיבל: הכל דבש

● ראש השנה המתקרב הוא גם יום חגו של הדבש, ובמרכזי המבקרים במכוורות ברחבי הארץ נפתח בימים אלה פסטיבל הדבש, שיימשך עד 23 בספטמבר. במסגרת אירועי הפסטיבל ייהנו המבקרים ממפגש עם דבוראים, צפייה בדבורים העמ־לות ובמלכת הדבורים בכוורת זכוכית, ביקור במכון רדיית דבש, צפייה בסרטון על חיי הדבורים, סדנאות יצירה לילדים בנושא דבורים עם מוצרי המכוורת, טעימות ממגוון סוגי דבש היישר מהמקור, תחפושות, חידונים, אפיית עוגות דבש ועוד.

כך, למשל, בבית הדבש והדבורה בקיבוץ יד מרדכי ייהנו המבקרים בימי הפסטיבל מפתיחת כוורת מאחורי קיר זכו־כית, מפגש עם דבוראים המדגימים את עבודתם, תצוגת כוורת זכוכית, צפייה בסרט המתאר את ייצור הדבש ופעולת הרדייה, אפיית עוגות דבש, טעימות סוגים שונים של דבש ויצירת נרות מדונג.

ואילו הפעילות ב"יערת הדבש" באלוני אבא כוללת סיור במכוורת, צפייה בסרט על חיי הדבורה, לבישת חליפת דבו־ראים, צפייה בכוורת זכוכית וחיפוש המלכה, ואפילו ניתן ללטף את הדבורים וכמובן לטעום מסוגי הדבש.

במכוורת פורת במושב עין יהב יתקיים הפנינג שיכלול הרצאה בנושא דבש ודבורים מאת פרופסור שרון שפיר, דוכן טעימות של סוגי הדבש השונים של המכוורת (הדרים, אק־ליפטוס, פרחי בר, חרחבינה, אבוקדו ואשל הערבה) ומופע מחווה לשיריו ויצירותיו של אריק איינשטיין.

במסגרת פסטיבל הדבש יושק בגלריית האמנות "פחות מאלף" בתל־אביב, ספר הילדים החדש של אפרים סידון, מב־כירי סופרי הילדים בארץ, "הי, מה קורה שם למעלה?" עם איוריו של היוצר והמאייר איתמר טל, על דבוריק מן הכוורת של דבשית המלכה. הגלריה תציג גם תערוכת יצירות אמ־נות של איתמר טל על עולם הדבורים, לרגל צאת הספר, בין התאריכים 14.9־29.9 / **תהל בלומנפלד**

● **פסטיבל הדבש, פרטים נוספים על פעילויות במכוורות בכל רחבי הארץ: באתר מועצת הדבש** www.honey.org.il **ובעמוד הפייסבוק "פסטיבל הדבש"**

5

ספר: חוויות מאיטליה

יעקב (ג'אקומו) פיאלקוב אוהב את איטליה. וכשאנחנו אומ־רים אוהב, אנחנו מתכוונים ממש ממש אוהב את ארץ המגף. כשהוא לא מטייל בה הוא מעביר סדנאות בישול איטלקי וס־דנאות לייצור גבינות בבית, ומנהל אתר על טהרת האוכל האיטלקי. עכשיו הוא מוציא ספר בשם "איטליה על קצה המ־זלג" שכולו שיר הלל לארץ הפיצה והקיאנטי.

זה לא מדריך טיולים וגם לא ממש ספר מתכונים. מה כן? חוויות ממסעותיו ברחבי המדינה, לרבות צילומים ועשרות מתכונים של אוכל איטלקי אותנטי וביתי, של מאמות איטל־קיות או של שפים מדופלמים. בהיצע: מחזה עגל ברוטב פיק־נטי דרך פיצה קלאסית ועד פודינג ריזוטו. בדרך לומדים גם את יסודות המטבח האיטלקי, כולל תיבול, בישול פסטה ועוד.

המחבר מעיד על עצמו שהיה כמעט בכל פינה באיטליה. ואכן הספר נע מסיפורים על פוליה ואמלפי שבדרום דרך אומבריה שבמרכז (שאליה ממליץ המחבר לנסוע אפילו לפני שפוקדים את טוסקנה), ונציה ומילאנו שבצפון, ואיך אפשר בלי התייחסות לרומא הבירה. החוויות של פיאלקוב קולחות, ואם הצילומים היו טיפה יותר מקצועיים – זו בכלל הייתה חגיגה. בסיום הקריאה יש סיכוי סביר שתרוצו לחפש לעצמ־כם כרטיס טיסה / **תהל בלומנפלד**

● **"איטליה על קצה המזלג", אפשר להשיג במחיר השקה של 57 שקל באתר** http://giacommo.net

← מסלול שלי

טל גור־אריה צילמה ותייגה מים ושמיים בחוף אפולוניה בהרצליה. גם אתם טיילתם במקום מיוחד ורוצים לספר עליו לכולם? העלו תמונה לאינסטגרם, כתבו היכן טיילתם ולמה כדאי לבקר שם, תייגו את התמונה **#מסלולשלי** ואולי התמונה שלכם תתפרסם במוסף הבא

פינת הילד

מדור משפחתי

ממריאים לגובה 120 מטר, עושים תצפית מרהיבה לרבע שעה ונוחתים: טיסה בכדור פורח בפארק הירקון / יקיר אלקריב

● **לאן הולכים:** **לטוס בכדור פורח בשמי גוש דן.**

● **מי הולך:** כולם.

● **מה עושים:** טסים (טוב, נו, לא באמת. ההסבר בהמשך).

● **כדאי לדעת:** הכדור עצמו מלא בהליום ומטפס לגובה של 120 מטר. הוא קשור לאדמה בכבל מתכת מיוחד, שכמוהו מיוצרים רק במפעל אחד באנגליה. הכבל מסוגל להחזיק משקל של 40 טון, אבל הכדור, עם סלסלת המתכת הגדולה הקשורה אליו והאנשים שבתוכו, שוקל הרבה פחות, ככה שאין מה לדאוג. הבלון עולה למעלה מעצמו, וכבל הקשור למנוע חשמלי מוריד אותו חזרה למטה. הטיפוס למעלה נמשך 2–3 דקות. שוהים בשמיים 15 דקות ויורדים שוב למטה. ביום יפה נשקף מלמעלה נוף מרהיב: רואים את רמת־גן ופתח־תקווה לכיוון מזרח, בת־ים וחולון בדרום, הרצליה ונתניה בצפון ותל־אביב והים במערב.

● **למי זה טוב:** בעיקר למי שלא סובל מפחד גבהים, כי הכדור מושפע מהרוחות למעלה וזז מעט לכל הכיוונים. למתלבטים מומלץ להגיע בשעת בוקר מוקדמת ככל האפשר, שבה הרוחות חלשות.

● **כדאי לדעת:** ילדים עד גיל 14 חייבים בהשגחת מבוגר.

● **איפה:** בפארק הירקון בתל־אביב. בווייז: שדרות רוקח 96. חונים במגרש החניה הגדול של פארק הירקון וחוצים אותו ברגל מערבה לכיוון הכדור הלבן הגדול הנשקף מכל כיוון.

● **כמה עולה:** כרטיס רגיל – 75 שקל. ילדים מגיל 3 עד 8 – 50 שקל. תושבי תל־אביב – 65 שקל. חיילים ואזרחים ותיקים – 65 שקל. נכה מבוגר – 65 שקל. ילד נכה – 45 שקל.

● **שעות פתיחה:** א'־ה' ושבת: 9:00 עד 21:00. ו': 9:00 עד 16:00. מומלץ להתקשר מראש: 03-5589722.

צילומים: חן ליאופולד, יעקב ג'אקומו, אנצ'ו גוש־ג'יני, אפיק גבאי, דורית מברוזו, ערן גל־אור

חופשה בסקסוניה

כמו היער השחור, רק עם פחות יחסי ציבור והרבה פחות ישראלים: טיול משפחתי לסקסוניה השווייצרית, חבל ארץ גרמני שבירתו דרזדן וכולו כפרים פוטוגניים ולונה פארקים לילדים. הטריק: כרטיסי טיסה זולים לפראג שנקנו הרבה זמן מראש | **תהל בלומנפלד**

חשמלית באד שנדאו

נוף מקוניגשטיין

גשר בסטאי

הטיול הזה התחיל ממפגש של שני רצונות. האחד: לנסוע לטיול משפחתי בחו"ל בכמה שפחות כסף. והשני, ולא פחות חשוב: לנסוע למקום שאינו הומה ישראלים ושלא ירגיש בסוף אוגוסט כמו חוף מציצים בתל–אביב. הסעיף הראשון נפתר חיש קל עם כרטיסי טיסה זולים במיוחד לפראג, שנקנו שמונה חודשים מראש. ואת הסעיף השני פתרה עמיתה לעבודה של בעלי, שגילתה לנו סוד כמוס: בכלל לא חייבים לטייל בפראג כשטסים לפראג. כלומר אפשר, נניח יום או יומיים, אבל זהו. מתברר שבמרחק שעה וחצי נסיעה מהבירה הצ'כית מסתתר חבל ארץ גרמני יפהפה בשם סקסוניה השווייצרית, שכולו כפרים פוטוגניים, כמויות בלתי חוקיות של ירוק בעיניים, לונה פארקים לילדים, מסלולי הליכה מעניינים ואתרים היסטוריים. כן, בדיוק כמו "היער השחור" רק עם פחות יחסי ציבור. וכן, גם עם הרבה פחות ישראלים. הלכנו על זה. כלומר טסנו. ועכשיו, אחרי שהיינו, כבר לא אכפת לנו שכולם יידעו.

נקודת המוצא: באד שאנדאו

בכל טיול כוכב יש מקום אחד שבו מתמקמים, וממנו יוצאים לנסיעות קצרות אל יעדי הטיול מסביב. לאחר שגנבנו בלי בושה את הטיול של אותה עמיתה עם משפחתה, החלטנו ללכת עד הסוף ולהתמקם באותה העיירה ואף באותו המלון. המיקום הנבחר הוא באד שאנדאו (Bad Schandau), עיירה סימפטית ויפהפייה על גדות נהר האלבה (Elbe), שממוקם בסמיכות לכל האתרים החשובים באזור. כמה מהאטרקציות אף נמצאות ממש בה. יש בעיירה רחוב ראשי נחמד, מסעדות, סופרים להצטיידות וגם לשכת תיירות קטנה וידידותית בה אפשר להצטייד במפות האזור.

לשכת התיירות באד שאנדאו: Tourism office at the Haus des GastesMarkt Bad Schandau 1201814
פתוח כל יום בין השעות 09:00־21:00,
חשמלית: Kirnitzschtalbahn

אם ערים גדולות אפשר להכיר באמצעות סיור באוטובוס דו־קומתי עמוס תיירים על מצלמותיהם, הדרך לעשות זאת בעיירה קטנה כמו באד שאנדאו היא סיבוב בחשמלית העונה לשם Kirnitzschtalbahn. החשמלית הזו, שנוסעת כבר משנת 1898 (ועל כך יעידו הקרונות המקרקשים עם ספסלי העץ), כמעט ואינה מסיעה את המקומיים. היא השיגה ביושר את התואר אטרקציה תיירותית משום שהיא מתפתלת בתוך יער סבוך ומסיימת את מסלולה בתוך חצי שעה מול מפל קטן וחמוד בשם Lichtenhainer Wasserfall, ובעצם מספקת הצצה לכל היופי שמציע חבל הארץ המכונה סקסוניה השווייצרית. מהתחנה האחרונה של החשמלית יוצאים מספר מסלולי הליכה באורכים משתנים בהרי האזור, ובסיום המסלול חוזרים למרכז באד שאנדאו בנסיעה נוספת מקרקשת וזריזה.

החשמלית יוצאת כל חצי שעה מתחנת Kurpark. כרטיס משפחתי עולה עשרה יורו ומאפשר לעלות ולרדת בכל תחנה.

המעלית ההיסטורית

היא נראית כמו פיגום מט ליפול, אבל פועלת כבר עשרות שנים: המעלית ההיסטורית של באד שאנדאו. מדובר במעלית חיצונית שנראית כמו מגדל או פיגום המתנשא לגובה 50 מטר, ומחברת בין העיירה שלמטה לבין הכפר אוסטראו (Ostrau) שלמעלה. כולם עולים בה כדי להגיע למרפסת תצפית מרשימה, המספקת מבט שכולו ירוק על האזור, אבל אם כבר עולים, שווה גם לעבור בגשר לתוך אוסטראו, שהוא כפר עם בתים גרמניים כפריים טיפוסיים, כלומר עצומים, עתירי עץ וכמויות בלתי הגיוניות של פרחים.

כמקובל באזור, מיד ביציאה מהמעלית יש שלטים שמובילים למסלולי הליכה בדרגות קושי שונות, ותהיו בטוחים שגם המסלול הקל ביותר לא יהיה כך כלל וכלל, ומה שיוגדר כעלייה מתונה ירגיש לכם כמו תחרות טיפוס הרים. כשתתייאשו, תהיו עוד יותר מתוסכלים למראה המטיילים המבוגרים הגודשים את האזור, לרגליהם נעלי הליכה מקצועיות ולידיהם מקלות הליכה נורדיים, ומטפסים בלי חשש כשלכם כבר נגמר האוויר.

המעלית נמצאת ברחוב Rudolf Sendig. כרטיס משפחתי הלוך־חזור: 7.20 יורו. כיוון אחד: 4 יורו. פתוח כל יום 09:00־19:00

מבצר קוניגשטיין (königstein fortress)

המבצר העצום הזה, מעין עיר מוקפת חומה, הוא אחת האטרקציות הידועות והמתוירות באזור. מדובר במבצר שמשקיף כבר מהמאה ה־13 על נהר האלבה, כשבמהלך השנים שלטו דרכו על האזור מבחר שליטים ובתי מלוכה – את המידע הזה תקבלו בסרטון קצר בתחילת הביקור. המבצר יושב על מה שמכונה "הר שולחן", תצורה גיאולוגית מקובלת באזור,

תצפית משפחתית על עמק האלבה

פארק שעשועים

כנסיית הגבירה

כלומר פסגה שטוחה וענקית על ראש הר. הדרך המתפתלת אל המצודה אינה עבירה לכלי רכב פרטיים, ולאחר שמחנים את הרכב בחניון ענק ויעיל, כפי שיש רק בגרמניה, מעפילים לראש ההר בעזרת רכבת תיירים מקרטעת. אפשר גם ללכת ברגל אבל חבל, אתם תזדקקו לרגליים שלכם אחר כך.

לפני הכל, העניין במצודה הוא התצפית, והיא מרהיבה ומנוקדת כפרים קטנים ויפים בתוך ירוק אינסופי, פסגות הרים ועמקים, ובתוך כל אלה, כמו נחש עצום, מתפתל האלבה, מהגדולים בנהרות גרמניה. המבצר משופע במבנים מעניינים ובמוזיאונים המשחזרים את חיי האבירים והלוחמים שחיו בו לאורך השנים, ואפשר בקלות להעביר בו חצי יום. למטה יש פארק חבלים ושעשועים כמקובל בגרמניה, להנאת המטיילים הצעירים.

Festung Königstein, כניסה משפחתית: 25 יורו, פתוח כל השבוע 09:00־18:00.

שמורת בסטאי (Bastei)

נתחיל באזהרה: הטיול בשמורת בסטאי אינו מיועד לבעלי לב חלש או לסובלים מפחד גבהים. מדובר בטיול בין מצוקים, שביניהם מחבר גשר שנראה מדהים בתמונות ומפחיד כשאתם עומדים עליו. למטה: תהום. וגם הרבה נופים יפים לאמיצים שמביטים. אחרי שממצים את הגשר המרכזי, אפשר להמשיך הלאה אל עוד מערכת גשרים. מי שפחד עד עכשיו, מוטב לו שיידע – מכאן והלאה זה רק יחמיר. הגשרים נראים לא הכי יציבים בעולם, וברגעים מסוימים תחושו כאילו אתם תלויים על בלימה בין שמים וארץ, אבל היי, מה לא עושים בשביל צילום יפה לאינסטגרם. הסיבוב על הגשרים פחות או יותר ממצה את מה שיש לשמורה להציע, ולאחריו אפשר להצטרף אל גדודי התיירים שעושים את דרכם לרכבים.

כיוון שמדובר במקום מתויר להחריד, הדרך המומלצת להגיע אליו היא להשאיר את הרכב בחניון מרוחק ולהיעזר בשירותי שאטל. האמיצים יותר מוזמנים להתקרב לחניון הקרוב ולהסתכן בכך שלא תהיה חניה.

Bastei Bridge (ככה בווייז, ויש גם המון שילוט בדרך). הכניסה חופשית, החניה בתשלום.

פארק שעשועים וחבלים קוניגשטיין (Elbe-Freizeitland Königstein)

כשנוסעים בהרכב משפחתי, חייבים לתבל את המסלול בפארקי שעשועים שיעזרו לדור הצעיר להוציא קצת אנרגיות. והפארק הזה ממלא את ייעודו היטב. שני חלקים יש בו. האחד, לגדולים שבחבורה, מתמקד בשעשועים אתגריים כמו אומגה, קירות טיפוס ומבוך שיודעים איך נכנסים אליו אבל לא איך יוצאים. השני, לצעירים יותר, עמוס מתקנים חביבים כמו מעין הר געש שמטפסים עליו ובסופו גולשים במגלשת ענק, רכבת, כדורים מתנפחים שנכנסים אליהם וצפים בתוך אגם, מכוניות מתנגשות וגם מיני גולף שכולו מחווה לאתרי הטבע שבאזור.

Schandauer Straße 51 – 01824 Königstein, פתוח כל השבוע בין השעות 10:00־18:00, כניסה משפחתית: 38 יורו.

דרזדן

העיר הגדולה של סקסוניה השווייצרית היא דרזדן, אותה עיר גרמנית ידוע שהוחרבה כמעט עד היסוד בהפגזות במלחמת העולם השנייה, ומאז שוחזרה באופן מעורר השתאות. כנראה שהחניה הנוחה ביותר בדרזדן היא בקניון הענק Galerie־Centrum (כיתבו כך בווייז, ואפשר גם לעקוב אחר השילוט מהכניסה לעיר). הקניון גם קרוב במיוחד לאתרים ההיסטוריים בעיר, שאותם תכסו בהליכה נינוחה של שעות אחדות, ובסיומו של יום תוכלו לקנח בקניות בסניף פריימרק, הרשת שכל כך אהובה עלינו, הישראלים. עלות חניה יומית תסתכם ביורו בודדים.

יש הרבה מה לראות בדרזדן. מתחילים באתר המפורסם ביותר, כנסיית הגבירה (Frauenkirche) גדולת הממדים. אפשר לטפס לראשה בתשלום, ואפשר גם לסייר רק בחלק התחתון, ולהתרשם מיופייה של הכיפה הכפולה שלה. גם הכנסייה הזו לא שרדה את ההפצצות ב־1945, ורק בשנים האחרונות שוחזרה מחדש.

ארמון צווינגר (Zwinger Palace) היה בעבר ארמון, והיום הוא ביתם של אוספים שונים, מחפצי אמנות ועד כלי נשק. החצר המרכזית שלו, המעוטרת במזרקה נאה ומבוך דשא, מזמינה שיטוט ניחוח.

מרפסת ברוהל הוא שמה של נקודת תצפית הממוקמת על נהר האלבה, החולשת על מראה יפה במיוחד של הנהר המרשים, ומאחוריה גן נאה ומעוטר פסלים.

תהלוכת הנסיכים (Fürstenzug) הוא שמו של ציור קיר עצום, שנמנה גם הוא עם תחנות החובה של המבקרים בעיר. הציור מתעד את השליטים ששלטו בעיר לאורך מאות בשנים, וגם הוא עבר שיחזור לאחר שהחל לדהות עם השנים, מה שלא פגע ביופיו.

אם יישאר לכם כוח אחרי הסיור בין האתרים ההיסטוריים, לכו אל מדרחוב פרגר היוצא מהקניון, בו תמצאו מבחר אינסופי של חנויות נעליים, וחנויות בכלל.

מפעל פולקסווגן

בפאתי דרזדן נמצאת אטרקציה שלא פוגשים כל יום – מפעל לייצור מכוניות פולקסווגן, המאפשר סיור ממש בקו הייצור. הבניין עצמו, עמוס הזכוכית, עטור פרסים בתחום האדריכלות, ולא מזכיר שום מפעל שראיתם אי פעם. גם בפנים, תשכחו מכל מה שידעתם או דמיינתם על פס ייצור. בטח של מכוניות. הפועלים לבושים סרבלים לבנים והכל מתנהל בדיוק מופתי עד לרמת השניות. איך הם נשארים לבנים וצחורים בעיצומו של יום עבודה? שאלה טובה מאוד. יש חלקי מכונית שמורכבים בידי רובוטים – חוויה שתלהיב קטנים וגדולים כאחד.

Lennéstraße 1, Dresden. יש חניה צמודה (חינם) למבקרים. סיור מודרך של שעה וחצי באנגלית עולה 15 יורו. כדאי להזמין מראש באתר: www.glaesernemanufaktur.de/en

מסעדות מומלצות באזור

- Eiscafe Mario Gelato Bad Schandau: פיצות, פסטות, סלטים, קרפים ובעיקר המון גלידות במבחר מסחרר של טעמים ותצורות.
Kirchstr. 7, 01814 Bad Schandau, כל יום 11:00־22:00, חוץ מיום שני.
- Hocksteinschaenke: היכל אוכל גרמני מסורתי, עם מנות עצומות עמוסות רטבים. יש גם מנות ילדים. מול המסעדה יש מגרש משחקים ענק עם אומגה.
Am Hockstein 1, 01848 Hohnstein, בהצטלבות הכבישים S163–S165, פתוח בימי רביעי עד ראשון מ־8:00 עד הלקוח האחרון, שני מ־15:00, שלישי סגור.
- Brauhaus Pirna Zum Giesser: מבשלת בירה עם מנות וקינוחים מסורתיים. יש מנות ילדים. מומלץ לנסות את הקינוח המקומי – לביבות גבינה מתוקות מוגשות על רסק תפוחים עם כדור גלידת וניל.
Basteistraße 60, 01796 Pirna. כל השבוע 11:30־23:30.

צילומים: תהל בלומנפלד, Tim Bartel ,Torsten Maue

בת מצווש, גוועלד!

הילדים ובת המצווה (משמאל למעלה). כיף גדול וחוויה שיזכרו לשנים

המטרה: לשמח את בתי בת ה־12 ● המשימה: ליצור נסיעה שבה ייהנו היא, אחותה בת ה־10, בת זוגי ותאומיה בני ה־11 ● היעד: היער השחור בגרמניה ● האתגר: לסיים עשרה ימים בחברתם בלי לרצות להשאיר אותם ביער ולברוח ● התגלית: עם כל מה שכתבו על היער השחור, מסתבר שיש דברים שהרבה ישראלים לא יודעים ● אורן רוזנשטיין

פתאום היא נהייתה בת 12. ואחרי שערכנו לה מסיבת חברים שעלתה הון ומסיבת משפחה שעלתה תועפות, היא הודיעה שיש לה חלום: לטוס לגרמניה. למה? כי אמא לא מוכנה לקחת אותה לשם. האח, משפחה מורכבת: מה שאמא לא תיתן, נסחט מאבא.

מאחר שכלכלית אני מסוגל לקחת אותה ליום כיף בחדרה (במימונה), כמובן שאמרתי "לא". אבל אז נכנסה לתמונה זוגתי טובת הלב (אחחח, משפחה מורכבת), שטענה שזה יגבש את כולנו: בנותיי, בניה, אני והיא.

אני סברתי שאחרי שש שנות חיים משותפים אנחנו מגובשים יותר מבית"ר ירושלים בעונת האליפות, אבל מאחר שאין לי מילה בבית – נסענו.

וכאן נכנס לתמונה הקטע הלוגיסטי: אני שונא לעשות מחקרים על אטרקציות, להתייעץ, לתכנן מסלולים. אני מודע לזה שיש כאלה שמוכנים להשקיע בזה חודשים ומעריץ אותם, אבל אני יותר בקטע של "שיבוא מוכן הטיול, לא כמו שידה של איקאה". לכן פניתי לעזרה לידידתי גולדי מלשכת התיירות הגרמנית וביקשתי שישלחו לי מסלול מוכן. הם שלחו, מילאתי (לרוב) את הוראותיהם, וזה יצא מאוד משתלם. וכיף, לילדים זאת אומרת.

זה מה שקרה שם, שלב אחר שלב.

1. אוטו:

ניסיתי להתחכם והזמנתי דרך האינטרנט הרבה מראש רכב של שבעה מקומות במחיר ממש זול מחברה עם סניף בשדה התעופה בפרנקפורט. הבעיה: לא היה אוטומטי. אחר כך פגשתי גורם מתעשיית הרכב השכור והשווצתי בפניו על הדיל. הוא שאל אם בירתי כמה יעלה לי עם כל הביטוחים, אופציה שלא ניתן היה לדעת באתר. צילצלתי לחברה בגרמניה. אחר כך צילצלתי לשלמה סיקסט בישראל, ושם התברר לי שאני יכול להשיג גם אוטומטי דרכם, רק שזה לא מופיע באתרים. וגם המחירים, אחרי הביטוחים, היו דומים. בקיצור, ניסיון ההתחכמות התברר כמיותר. האוטו, פורד גלקסי שבעה מקומות, היה מעולה.

2. הטיסה:

רצינו לטוס דרך שווייץ, הסמוכה ליער השחור, אבל זה לא התאים מבחינת תאריכים, אז נחתנו בפרנקפורט. מדובר בשלוש שעות נסיעה בלי פקקים, אז עדיף לא. טסנו בשבת בלופטהאנזה. היתרונות: מרווח רגליים טוב, יש אוכל ואין צפיפות בנתב"ג. החיסרון: נוחתים בשבת בלילה, ובראשון הסופרמרקטים סגורים. עם ארבעה ילדים זה התברר כמרדף אינסופי אחרי מזון.

3. הצימר הראשון:

הטוב: חדרים מרווחים, נוף נהדר, שקט מאוד, חלונות מבודדי רעש אם בא לכם – אבל אפשר לזכות בפכפוך נחל עדין וצרצור צרצרים אם בא לכם חלון פתוח. נמצא 30 קילומטר מפרייבורג – אליה אפשר להגיע גם ברכבת. יש מטבח ומכונת כביסה טובה (בלי מייבש, תולים). הרע: הרצפות נקיות, אך יש קורי עכביש על הקירות ומתחת למיטות ואם יש ארכנופוב בקרב הילדים, הוא יבכה הרבה. הבעלים: זוג זקן שלא מבין מילה אנגלית, אך מתעקשים לדבר אליך גרמנית גם כשאומרים להם "אינגליש. אינגליש". בעת מצוקה צועקים "רולנד", ומגיע הבן שלהם, דובר אנגלית ונחמד. המיטות נוחות, אבל בגלל רצפת העץ כל סיבוב עליהן מסתיים ברעש שיעיר מי שישן חלש. עולים לחדרים במדרגות, כך שזה לא למוגבלים. המכוער: אפילו סבון ידיים הם לא מביאים. תצטרכו להביא איתכם הכל.

הכתובת:

Haus Wernet, Triberger Str. 42, 79215 Elzach–Oberprechtal.

4. הטבע:

את היום הראשון הגרמנים חשבו שנקדיש לטבע. אחרי טיול של שלושה קילומטר התברר שזה לא מעניין את הילדים בשיט. נסענו ליעד השני שהם הציעו, Waldkirch. מדובר במיני שמורת טבע עם מסלול חבלים חביב (לא לילדים קלוצים) ומגלשה מהירה, סגורה, כיפית וחשוכה שמורידה אותך חזרה חצי דרך. יש שם גם גן חיות ואפשר לפדל בסירות באגם מלאכותי קטן ומיותר.

הבעיה: עלייה קשה לחסרי כושר. המחיר: 14.5 יורו לכרטיס. מופרז. והכרטיס האדום לא מקנה כניסה חינם.

כן, זה הרגע לדבר על כרטיסי היער. יש כמה סוגים, וצריך להבדיל ביניהם כי זה שתמיד מדברים עליו ורוב הישראלים קונים פחות עוזר מהאלמוני שאכתוב עליו בהמשך, זה שנותן כניסה חופשית לכל האטרקציות בהיילנדס. בכל מקרה, הכרטיס המוכר, Schwarzwald Card האדום, לא תפס פה.

הכרטיס האדום. חסך לנו ביום אחד יותר ממה שעלה המלון ללילה

5. פארק אירופה:

הלונה־פארק העצום של גרמניה, שמחולק לפי מדינות. מה זה אומר? שב"שווייץ" תשמעו ברכבת ההרים פעיות כבשים וב"גרמניה" רכבת ההרים תהיה הארוכה והמפחידה ביבשת, ובמסעדות בכל "מדינה" יגישו מנות מקומיות ספורות לצד ההמבורגרים והפיצה שיש בכל פינה. Schwarzwald Card מקנה כניסה חד־פעמית וזה חיסכון אדיר כי המחיר הוא 47 יורו למבוגר ו־40.5 לילד. המון. המקום בנוי קצת כמו מבוך לא ברור, ויש תורים ארוכים, אז יש מצב שהיום ישאיר אתכם מתוסכלים והילדים ירצו עוד יום. אבל זו חוויה שהם לא ישכחו. האנקדוטה: מתקן פוסידון ב"יוון" נתקע כשהיינו שם ואנשים נותרו בקרונות על המסילה בגובה רב. ההמלצה: קנו הרבה מים מראש ותביאו איתכם. בקבוק קטן עולה שלושה יורו. מאחר שאתם רוצים להיות שם ימים שלמים, יוצא שמים עולים מאה שקל לאדם ביום. אוכל תצטרכו לקנות שם בכל מקרה, אבל לפחות תחסכו על מים.

6. ההיילנדס:

כמו סקוטלנד לאנגלים, גם כך ההיילנדס ליער השחור: מדינה בתוך מדינה עם חוקים משלה. זה בא לידי ביטוי גם בכרטיסים האדומים:

פארק אירופה. שלושה יורו על בקבוק מים קטן

צילומים: Laura Schweizer ,Brony1789/flickr

מגלשות טונדאו. גובה עצום ואני פחדן, אז נסעתי לאט

בפארק "כל החושים" הולכים יחפים על בוץ, עפר, אצטרובלים וחלוקי נחל. כולנו רצינו למות. בלילה הרגשתי כאילו הלקו אותי בכפות הרגליים, בכיכר הראשית שבטהרן

הרגיל מכניס אתכם למעט מאוד מקומות, אבל יש עוד אחד, Hochschwarzwald שמו, שאותו לא ניתן לקנות: תוכלו לקבלו רק אם תשנו בצימר ששייך לגילדה שמחלקת אותו – וזה חוסך הון. המקום שהגענו לישון בו, Schwarzwaldhaus Krebs בלנזקירך' (Lenzkirch), שייך לרשת הזאת. הוא כלל חדר אחד של מיטה זוגית פלוס שתי מיטות יחיד ושני חדרים של מיטה זוגית ועוד ארבע מיטות יחיד. הוא היה מפואר יותר מהקודם, נקי ללא רבב ומצויד מדהים. באמת, במטבח היה כל מה שאתם יכולים להעלות על דעתכם, מכונת כביסה עם מייבש, סבונים, ואפילו מנהלת מקום חמודה שמדברת אנגלית היטב. יש שני סופרמרקטים ממש קרוב ובית קפה עם עוגות משובחות. המיקום אדיר: Lenzkirch נמצאת רבע שעה מכל האטרקציות באזור.

הבעיות היו ספורות, אך משמעותיות: לא נגיש לנכים, כי יש מדרגות מפותלות לא קלות בדרך לחדרים בקומה השנייה, ויש רק שני חדרי שירותים + אמבטיה. תחשבו על זה: מיטות יש ל־16 אנשים. חוזרים בלילה, אחד רוצה לשבת בשירותים והוא מנטרל שמונה מקלחות. גם כשישה זה עיכב את התארגנויות הערב מאוד. גם אטימת חלונות מאור לא קיימת, וזה אומר שתקומו מוקדם, והמיטות לא הכי נוחות. באמא שלכם, למה לשים שני מזרני יחיד במיטה הזוגית? לא שמעתם על מזרן זוגי? הוונט דה ג'ואיש פיפל סאפרד אינף?

7. Fundorena:

פארק שעשועים בראש ההר הגבוה ביער השחור, Feldberg. יש בו שלוש פעילויות: טרמפולינות, שאחת מהן אולימפית, משטח החלקה על הקרח שעשוי בעצם מפלסטיק, ומסלולי טיפוס עם חבלים ומכשולים. בעוד ששתי הפעילויות הראשונות לא נורא מיוחדות, מסלולי המכשולים שוס: יש שמונה מסלולים בדרגת קושי עולה, וכבר ברמה 2 זה נהיה קשה, בעיקר לשמן כמוני. לזוגתי, לעומת זאת, היה כיף גדול וכך גם לילדים, חוץ מזאת שנלחצה ומיצתה כבר ב־2. גאווה! גנים של אבא!

עם הכרטיס האדום מהבקתה יש שלושת רבעי שעה בחינם שזה די והותר (ואפשר לבוא כל יום). בלי כרטיס אדום יש כרטיס של שעתיים וחצי לכל הפעילויות ב־25 יורו למבוגר (וחייבים מבוגר מלווה), 21 לילד מגיל 9־18, ו־17 לילד עד גיל 9. לטיפוס בלבד: 15 יורו למבוגר לשעה, 12 מגיל 9 ו־10 יורו מתחת לגיל 9. מעל שעה: 3 יורו לכל אחד לכל חצי שעה. יקר, אבל מהמם. חישוב קליל העלה שחסכנו שם 78 יורו כי היה לנו את הכרטיס מהצימר. בהתחשב בעובדה שהוא עלה בערך 150

המשך בעמוד הבא

המסלול המהיר

5 קטנות על וינה

1 לונה פארק: פארק השעשועים של וינה, פראטר (Prater), הוא הוותיק בעולם. גלגל הענק המפורסם שלו אף הופיע בסרטו של אורסון וולס "האדם השלישי" מ־1949. קחו בחשבון שהתור לגלגל הענק די ארוך, הוא יקר (10 יורו למבוגר, 4.5 יורו לילד בגיל 3־14. בכניסה תוכלו להצטלם לתמונה משפחתית שעליה צריך להוסיף עוד 10 יורו), והשהייה בו די משעממת – וגם אין מזגן. מה שכן, הפארק גדוש באטרקציות מגניבות (הכניסה חינם, משלמים פר אטרקציה) ואפשר להעביר בו כמה שעות בכיף עם הילדים, או לבד. בסך הכל מקום שחבל לדלג עליו.

2 שניצלים: המקום הידוע ביותר בעיר לשניצלים הוא מסעדת פיגלמולר (Figlmüller) שקיימת כבר יותר מ־110 שנה. שניצל עולה כ־15 יורו. למי שלא מצליח למצוא מקום (נדרש להזמין תור מראש, ובעייתי למצוא מקום לעגלת תינוק, למי שצריך), יש כמה חלופות כמו מסעדת מיי שניצל (MySchnitzel) החביבה, עם שניצל עצום ממדים וטעים. מומלץ.

3 אינטרנט: אחד היתרונות בעיר הוא הזמינות המצוינת של אינטרנט אלחוטי. במסעדות, בתחנות רכבת ובמקומות תיירותיים רבים תוכלו למצוא לפחות רשת חינמית אחת להתחבר אליה, כך שלא חייבים לרכוש חבילה סלולרית גדולה מהארץ. חיסכון לא רע בכלל.

למה עכשיו?
כי מזג האוויר עדיין נעים והעיר לא עמוסה בתיירים

4 מחוץ לעיר: וינה מקושרת באמצעות רכבות עם ערים מעניינות אחרות במדינה ואף מחוצה לה. במרחק של שעה בלבד נמצאת ברטיסלבה המגניבה, בשלוש שעות תוכלו להגיע לבודפשט, ובארבע שעות לפראג. למי שרוצה לבקר בעיר היפה זלצבורג, יש רכבת של שעתיים וחצי במחיר של כ־26 יורו לכיוון לאדם. שווה. אגב, בתחבורה הציבורית בעיר ילדים מתחת לגיל 6 נוסעים חינם.

5 ילדים: בניגוד לדימוי המשעמם, בווינה אפשר למצוא הרבה דברים חביבים לילדים: גן החיות בעיר הוא הוותיק בעולם ופתוח 365 ימים בשנה. בין האטרקציות: גשר תלוי, ביתן יער גשם, אקווריום ימי ומספר חיות מיוחדות כמו טפיר ודוב נמלים. עוד אטרקציה מהנה היא מוזיאון הילדים (Kindermuseum) בתוך ארמון שנברון (Schloss Schönbrunn) היפהפה, שבו יכולים הקטנים להתחפש לדמויות היסטוריות, להתנסות וללמוד על חיי היומיום של ילדי האצולה, המשחקים, המאכלים ופריטי הלבוש.

יניב פורמנסקי

צילומים: סנדי ליבק פורמנסקי

צילומים: שאטרסטוק, Krishna reddy/flickr

אגם טיטיזה. החנויות כאן מלכודות תיירים

המשך מהעמוד הקודם

יורו ללילה, זה אומר שכבר הורדנו חצי מחיר.

ליד המתחם יש את haus de natur, מקום עם מיצגי טבע מיותרים לחלוטין וחנות מזכרות שתעניין את הטף יותר מכל מיצג אחר ולכן עדיף להתרחק, פארק חבלים חיצוני שלא ניסינו כי היה קר אבל כנראה מצוין, ורכבל שמעלה אתכם לראש ההר (הכל כלול בכרטיס מהצימר, האח). תבואו לבושים חם. כשעולים למעלה מאוד מתקרר.

8. Badeparadies:

מדובר בלהיט הגדול של ההיילנדרס. מתחם ענק מקורה שמחולק לשלושה חלקים: אחד לילדים והורים עם 22 מגלשות מים בדרגות קושי שונות, אחד שהכניסה אליו מגיל 16 בלבד ויש בו בריכה גדולה, עצי דקל וקוקטיילים עם מטרייה, ועוד אחד שבו יש סאונות שונות לאנשים בעירום. במתחם הילדים יש יותר ישראלים מאשר בימית 2000. רועש שם כמו בשוק ביום שישי. כשעוברים (בתוספת מחיר) למתחם המבוגרים זה כמו לעבור מהגהינום לגן העדן השקט והמעודן, או מהמזרח התיכון לאירופה. כשעוברים (בעוד קצת כסף) לסאונות, זה גן העדן כמו שאלוהים באמת תיכנן אותו, עד שחווה פישלה. מתחם הילדים עולה 13 יורו לשעה וחצי, 16 לשלוש שעות ו־21 ליום.

פארק אירופה הוא לונה־פארק עצום שמחולק לפי מדינות. ב'שווייץ' תשמעו ברכבת ההרים פעיות כבשים, למשל. יש תורים ויש מצב שבסוף היום אתם תישארו מתוסכלים, אבל הילדים לא ישכחו את החוויה

מתחם המבוגרים 16 יורו לשעה וחצי, 19 לשלוש שעות, 24 ליום. בעוד 4 יורו נכנסים למתחם הסאונות המרשים והמפואר.

הכרטיס האדום מהצימר מעניק שעה וחצי חינם לכל אחד. חסכנו פה 78 יורו מדי יום, והיינו שם שלוש פעמים. בואו נגיד שהחברים הישראלים שפגשנו בדרך והצטרפו אלינו רצו לבכות כשגילו זאת.

9. אגם טיטיזה:

עיירת תיירים עם נוף נחמד ואגם יפה שאפשר לשוט בו מעדנות. החנויות הן מלכודות תיירים, אבל חביב שם. שייט באגם עולה למבוגר 5 יורו ולילד 2.5. אפשר לוותר, אבל נו, היה חינם עם הכרטיס האדום אז עשינו.

10. מגלשת טודנאו:

מדובר במגלשה שעולים אליה ברכבלים זוגיים לגובה עצום. כבר העלייה היא מסע כיפי והנוף מלמעלה יפהפה. למטה יורדים בקרוניות קטנות, לבד או בזוג, במסלול מעוקל ומהיר של קילומטרים רבים, כשיש שליטה על המהירות עם בלם יד. התור עצום. שעה וחצי. המחיר: 9.5 יורו למבוגר לכל עלייה וירידה, 8 לילד. אבל פעם ביום חינם עם הכרטיסים האדומים. האמת, היה כיף. רק חבל שתקעתי את כולם מאחוריי כי אני פחדן ונסעתי לאט. כמה מבטי שטנה קיבלתי.

למטה יש מוכרי נקניקיות עם אטרקציה: כתוב בעברית שיש שניצלונים וצ'יפס ונקניקיות עוף ובקר לצד החזיר. הבעיה: כשקונים ומתיישבים על הספסלים עם האוכל מתקיף אתכם עדר דבורים כמו בסרט של היצ'קוק.

11. פארק כל החושים:

הגרמנים לא שמו את זה בתוכנית הטיול אבל חברים המליצו לזוגתי, אז היא הכריחה אותי למרוד והלכנו. מה גילינו? אתה מוריד נעליים והולך על שביל של קילומטרים עם עינויי כפות רגליים שונים: בוץ, עפר, אצטרובלים, חלוקי נחל ושאר סדנאות הכנה לחיים כהומלסים. בדרך יש פינות הרחה של כל מיני תבלינים, ליטוף פרוות, חדר חושך ועוד גירויים חושיים חביבים. הנציגות הירושלמית, אני ובנותיי, רצינו למות. מפעם לפעם עלתה מאיתנו זעקת שבר: "אייייי קוץ". או "איכס חרק". מעולם, אבל מעולם, לא רציתי קרוקס כמו עכשיו. בלילה כבר הרגשתי כאילו הלקו אותי בכפות הרגליים בכיכר הראשית בטהרן. זוגתי הרפתנית מפתח־תקווה, לעומת זאת, הייתה מאושרת והרגישה כאילו חזרה לילדות, וזה הקרין גם על ילדיה המקפצצים. גם כאן, ישראלים הם 70 אחוז מהאוכלוסייה. וכך, אמא מדוכאת כמוני חלפה ממול (ועוד אני הייתי בחזור, היא הלכה רק 500 מטר בערך), ראתה את פניי המיוסרים, ובהבעה עגמומית אמרה: "הממם. חשים". 4 יורו לילד. 5.20 למבוגר, אף כרטיס לא עוזר.

כמה מאות מטרים משם יש מגלשת קרוניות כמו בטודנאו, אבל עם פחות תור, כך שאפשר להעביר במקום ארבע שעות חביבות.

מתחת לפארק החושים יש מסעדה שמנוהלת על ידי בני דודנו ומהווה מלכודת תיירים. הדג ב־16 יורו היה כה קטן שחשבתי שזו עוד תחנה בפארק החושים, שנועדה לבחון את הראייה.

12. פנסיון Schweizerhof:

בדרך חזרה להיילנדס עצרנו לעוגה בבית הקפה של הפנסיון. העוגות היו טובות, אבל הילדים המורעבים רצו אוכל אמיתי. שאלתי את המלצרית אם יש משהו שהילדים יכולים לקבל בחמש דקות. היא הביטה בי בבוז ואמרה: "דיס איז נוט מקדונלד'ס". לא, כי ממש מסובך להכין אצבעות דגים, גברת מישלן דה לה־קקה. בגלל העצירה שם הגענו לבאדפרדייס רק ברבע לתשע בערב וגילינו לחרדתנו שאחרי שמונה וחצי כבר לא מכניסים לשם. הילדים הסתכלו עליי במבט של "הלילה נחנוק אותך בעוגת יער שחור, יא שמן". נאלצתי לפצות אותם במסעדה איטלקית חביבה בלנזקירץ', העיירה שבה שהינו, il colosseo. שום דבר מדהים, אבל הכל סבבה.

13. פארק השעשועים steinwasen park:

מה אין פה? ראשית, מגלשה אלפינית, או בעברית: "עולים ברכבל, יורדים בקרוניות קטנות עם ברקסים, ואורן הפחדן נוסע לאט והורס להם את ההנאה". הממצאים: יותר קצר ואיטי מבטודנאו, ומישהו אחד נסע יותר לאט ממני ועשה פקק. הידד!!!

מתקן שני: אבובים. מסלול לא ארוך, אבל האבוב מסתובב על צירו שזה כיף, אבל גורם בחילה קלה. וגם מסוכן: יש שלושה סטים של שלושה מקומות ישיבה בכל אבוב. הקטנה שלי, שהייתה קיצונית בשלישייה, נדחקה בסיבוב על ידי האחרים, ואם זוגתי לא הייתה לוכדת אותה היא הייתה עפה למים כי אין חגורות בטיחות. היא חטפה מכות במותן ובראש והתבאסה. לכן: קטנים במרכז השלישייה, גדולים בצדדים. מה שכן, התורים קצרים, רבע שעה כזה.

מתקן שלישי: spacerunner. חצי שעה המתנה, טסים בקרונית במסלול מתכת כמו במזחלות. כיף. חוויית לוק סקייווקר. אחר כך עלינו ברכבל וירדנו בעוד סוג קרוניות, והשילוב של יהודים וקרוניות כבר עורר בי הרהורים.

אפשר בכיף להעביר יממה במקום, ועם הכרטיס שקיבלנו בצימר זה היה חינם. בלי הכרטיס תשלמו 20 יורו. חסכנו 120. מאחר שבערב חזרנו לבאדפרדייס יצא שהכרטיס חסך לנו יותר ממה שהמלון עלה באותו יום. מעולם לא הרגישו מעטים כל כך שהם דפקו את המערכת הרבה כל כך.

פריחה ביער השחור. כמו גלויה

שייט באגם טיטיזה. חינם עם הכרטיס האדום

צילום: אי.אף.פי.

האם רכבות הבמבוק יירדו מהפסים?

האטרקציה התיירותית של הכפריים בקמבודיה תיעלם בקרוב לטובת רכבות אמיתיות • הנהגים והתושבים דואגים שיישארו בלי פרנסה

כבר יותר מעשר שנים שנהגי "רכבות הבמבוק" בקמבודיה חוששים לעתידם, וחוששים מהרגע שבו ימצאו עצמם מחוסרי עבודה.

אמצעי התחבורה הפופולרי – המצאה מקומית שניצלה היטב את מערכת פסי הברזל שנותרו במקום מתקופת הקולוניאליזם הצרפתי – הפך מוקד משיכה לתיירים המגיעים למחוז בטאמבאנג כדי לראות את הנוף הכפרי, המקדשים והמנזרים הבודהיסטים הרבים השוכנים בסביבת העיר בטאמבאנג, השנייה בגודלה בקמבודיה.

מאז 2006 התרוצצו שמועות שהממשלה מתכוונת לסלק את רכבות הבמבוק מהפסים הישנים ולשפץ את מסילת הברזל. בניית הפסים המובילים לפנום־פן מדרום הושלמה ב־2013, אבל אז נגמר התקציב, והתוכניות לשיפוץ דומה של החלק הצפוני, עליו נוסעות רכבות הבמבוק, יידחה עוד ועוד, ואולי ייקבר באחת המגירות.

"רכבת" היא אולי מילה גדולה מדי כדי לתאר את כלי התחבורה, אבל במבוק יש שם דווקא הרבה. פלטפורמה מלבנית המונחת על סרני מתכת המותאמים לפסי הרכבת הישנים. בגרסה המוקדמת, של שנות ה־80 של המאה הקודמת, הם פשוט דחפו את המבנה בעזרת מקל במבוק ארוך בדומה לשימוש במשוט של גונדולה, והסיעו אנשים ותוצרת מקומית. עם השנים החליף מנוע קטן את "משוט" הבמבוק, והסיע את הרכבת במהירות שיכולה להגיע ל־30 קמ"ש.

עם פיתוח הכבישים באזור, נטשו המקומיים את רכבות הבמבוק, נורי, בשפה המקומית, לטובת אמצעי תחבורה נוחים ומהירים יותר, ואת מקומם תפסו התיירים. עכשיו במקום להעמיס על הרכבת מצרכי מזון וציוד, מניחים הנהגים כריות או מחצלות (תלוי במידת הפינוק שהנהג מתכוון לספק ללקוחות), והתיירים (לא יותר מארבעה לכל רכבת) יושבים בגובה סנטימטרים בודדים מעל למסילה, נותנים לרוח להכות על פניהם וגופם, ורואים את הנוף הירוק חולף במהירות לנגד עיניהם. כשמגיעה רכבת ממול – שני הנהגים לא מתבלבלים. אחד מהם מוריד את הרכבת שלו מהמסילה, מניח לחברו לעבור, ואז מעלה שוב את הרכבת על הפסים. וכל זה בעבור חמישה דולר לאדם לנסיעה על מסלול המשתרע לאורך של שבעה קילומטרים וחולף בין כפרים, עדרי בקר והרבה צמחייה ירוקה וצפופה.

ממשלת קמבודיה כבר הודיעה שבכוונתה לשפץ את כל מערכת מסילות הברזל במדינה, ורכבות הבמבוק יצטרכו לפנות את הפסים לטובת קרונות רכבת חדישים שיחברו את האזור עם פנום־פן הבירה. בחודש האחרון צץ שביב של תקווה, כשהרשויות בבטאמבאנג הודיעו שאחרי שיסתיימו העבודות על שיפוץ מסילת הברזל לפנום־פן מתכוונת הממשלה למצוא מקום חלופי להקמת "מסילת רכבת במבוק".

"אנחנו נעצור את הנסיעות לתיירים כשיגיעו צוותי העבודה למקום", אמר דוברו של מושל בטאמבאנג, שציין ש־80 אחוז מהתיירים שמגיעים לאזור נוסעים ברכבות הבמבוק. "אנחנו לא רוצים לפגוע בתיירות, וננסה למצוא אתר אחר שבו ניתן יהיה להמשיך ולהפעיל את הרכבות המסורתיות".

לילית וגנר

צילום: אביגיל עוזי

| סלב באוויר |

השחקנית והזמרת שרונה אלימלך עונה על שאלון הטיסה שלנו

★ מאיפה חזרת לאחרונה?
מרומא, טיילתי.

★ מה את תמיד אורזת לטיול?
מטען נייד וספר תהילים.

★ מהו המקום שתמיד חלמת להגיע אליו?
ניו־זילנד, יש לי תחושת בטן שארגיש שם סבבה, אחרי שהייתי פעם בסיני ופגשתי תיירים משם והתחברתי כמו שלא התחברתי לאף אחד אחר.

★ מהו המלון המועדף עלייך בעולם?
אני מתארחת בדרך כלל אצל חברים, כך עשיתי ברומא ולפני זה בגרמניה. אבל אני זוכרת מלון דירות בזנזיבר שאהבתי, שתי קומות, שאת יוצאת ממנו לשבילים וגינות בדרך לארוחת הבוקר, לא זוכרת את שמו.

★ איזו מסעדה מועדפת עלייך?
baccano ברומא, אוכל איטלקי משובח, פסטות ודגים, לחמים מיוחדים, ג'בטות וסלטים מיוחדים.

★ איזה קפה את שותה בחו"ל?
הפוך ואספרסו ארוך.

★ הקנייה הכי טובה?
אני בזבזנית. קניתי עכשיו שלוש פאות ברומא ב־60 יורו – בלונד, שחור ואדום.

זה נותן הרגשה של חופש, כיף. הן ארוכות ומהממות.

★ הקנייה הכי גרועה?
עשו לי עקיצה בלונדון: קניתי שרשראות מזהב באוקספורד סטריט והתברר שזה מזויף, נפלתי בפח.

★ היעד הבא?
מדריד, טיול חופש לי ולבתי בת השמונה.

★ איזה אוכל חסר לך כשאת בחו"ל?
כלום, אני מתארגנת יופי שם.

★ מצלמת תמונות ומעלה לרשת?
לפייס, תמונות אישיות וגם צילומים מהעבודה.

★ למה את הכי מתגעגעת בארץ כשאת בטיול?
למה לא? אני לא יכולה לעזוב להרבה זמן, אני קשורה לארץ, לפינה שלי ולבת שלי.

★ ליד מי היית רוצה לשבת בטיסה ארוכה?
ליד רוברט דה נירו.

* אלימלך מוציאה בימים אלה את אלבום הבכורה שלה, "רוחות השינויים", אותו כתבה והלחינה.

חבצלת דמארי

יומן חו״ל
דני שדה

צילומים: שאטרסטוק

• אוגוסט רודן בניו־יורק

ניו־יורק, 16 בספטמבר עד 15 בינואר: מוזיאון המט־רופוליטן מציג – רודן, תערוכה מיוחדת מעבודותיו של הפסל הצרפתי אוגוסט רודן במלאות 100 שנים למותו. לצד כ־50 עבודות מהאוסף הנדיר של המוזיאון שנתרמו ונרכשו במשך שנים ושחלקן לא הוצגו עשרות שנים, יוצגו ציורים מאוסף המוזיאון של כמה מהאמנים אותם העריך רודן. goo.gl/e75wF8

• פסטיבל בירה במינכן

מינכן, 16 בספטמבר עד 3 באוקטובר: פסטיבל אוקטו־בר, או אם לדייק: אירוע הבירה הגדול באירופה. שבועיים וחצי, מיליוני משתתפים, מיליוני ליטרים של בירה, מאות אלפי נקניקיות ומאות אלפי עופות צלויים. נשמע מטורף? כן. וזה לא כל מה שיש שם. גם מופעים, פארק שעשועים עם גלגל ענק ועוד אטרקציות. www.oktoberfest.de/en//

• אדגר דגה בלונדון

לונדון, 20 בספטמבר עד 7 במאי: הנשיונל גלרי מציגה תערוכה מיוחדת מעבודותיו של הצייר והפסל הצרפתי אדגר דגה ובה כ־150 רישומים וציורים. חלק גדול מהע־בודות שייכות למוזיאון בורל בגלזגו ומוצגות לראשונה מחוץ לסקוטלנד, לאחר שהמוזיאון הסקוטי נסגר בשנה שעברה לארבע שנות שיפוצים. goo.gl/dqw7Ms

ספר טיסה אלעד זרע

מאישה לשועלה
דיויד גארנט

יש אספקטים שונים לנובלה הפשוטה והיפה הזאת של דיויד גארנט, "מאישה לשועלה" (תשע נשמות: מאנגלית: יותם בנשלום), אבל קודם כל זה סיפור על מטמורפוזה. סילביה וריצ'רד טל־בריק – זוג צעיר, אמיד ואוהב – יוצאים לטייל בצהרי יום בחורש ליד אחוזתם המבודדת במחוז אוקספורד. הם משוחחים על ציד ומטפסים במעלה גבעה, ורגע לפני שהם מגיעים לקצה החורש נהפכת סילביה לשועלה. מר טלבריק מביט בשועלה שצבעה כתום בהיר ומבין מיד שזאת אשתו. הוא אוסף אותה לחיקו, מחזיר אותה לא־חוזה ומלביש אותה. מכאן והלאה מתמקד חלקו הראשון של הסיפור בניסיונותיו של ריצ'רד לביית את השועלה שלו, להמשיך למעשה את חייהם כמו דבר לא קרה.

שבע שנים בלבד אחרי "הגלגול" של קפקא, המגולל את סיפורו של פקיד פשוט בשם גריגור סמסא שנהפך בוקר אחד לחרק ענק – אימץ גם גארנט את הטרנספורמציה כאמצעי ספרותי. נדמה היה שיצעד במסלול דומה של דחייה והתנכרות של הסביבה כלפי היצור המסכן, שכן המסר החברתי פשוט: כשהגיבור חדל למלא את תפקי־דו בעיני החברה והופך שונה ממנה, יש להיפטר ממנו. אולם גארנט לא מוכן לסיים את סיפורו רק בביקורת חברתית, אלא בוחר להרחיב את האלגוריה גם לתחום הערכים והמוסר שלנו.

אלה הנפגשים עם סילביה השועלה דואגים לה מן המבט הראשון. המראה שלה מעורר חמלה בליבם. כך למשל נני, האומנת הזקנה שלה, פורצת לחדר השינה, מגלה את גבירתה בצורתה החדשה ואומרת: "הו, יקירתי המסכנה! העלמה סילביה האומללה! איזה מין שינוי נורא הוא זה? אבל אל חשש, יקירתי, הכל יבוא על מקומו בשלום".

ריצ'רד לא מוכן תחילה לשלב את הפרא בחייו, ונלחם בו. לבסוף הוא נכשל, והיצר הטבעי מתעלה על כל תכ־תיבי המוסר שהוא מנסה לכפות על סילביה השועלה. הוא מבין שהוא יכול אמנם להוציא את האדם מהחיה, אך בשום פנים ואופן לא להשתיק את החיה שבאדם. "מה זה? מדוע נעשית פראית כל כך? אם אני מונע ממך את חירותך, הרי זה רק משום שאני אוהב אותך".

משהבין את היצר הטבעי־פראי, מת־רחשת המטמורפוזה העיקרית שבסי־פור – ריצ'רד עצמו הופך בהתנהגותו דומה יותר ויותר לשועל, לחיית פרא. הוא משחרר את אשתו לטבע, מזניח את עצמו ואת אחוזתו, מגדל זקן פרא, עוקב אחרי שועלים וכלבי ציד, ומעל הכל – שונא את הבריות. "הבט בי עכשיו, אלי! איזה יצור נתעב אני. אני שונא את בני מיני. תשוקתי כי־לתה את גופי, בינתי נסתתרה ואיני אוכל דבר מלבד חלומות. קרא אותי לסדר, עשה אותי שוב לאדם מהוגן, אל תניח גם לי להפוך לחיה".

זה סיפור פשוט ומדויק, שכל מילה בו מוקפדת, שמ־ערער על כללי נימוס ומוסר, שבוחן מחדש את מושג האושר. מי באמת מאושר ומה מסב לנו אושר? גארנט נמנע מלענות על השאלה. במקום זאת הוא מאמץ הומור ועצב, פנטזיה, ריאליזם ואלגוריה, כדי לתאר כאב וש־מחה ואושר. כדי לתאר חיים ומוות.

מספר עמודים: 118 (כולל אחרית דבר מעניינת מאת פליסיה שרון).

ציטוט: "לי עצמי, די בכך שאני מאושר כשאני רואה את השועלה שלי, כי אני אוהב אותה, אבל לה שמורה הזכות לחפש את האושר על פי חוקי בני מינה".

מדווחים מהשטח

והפעם: בנהאל, נציג שבט פנחס, בן 73 מפתח־תקווה | **איפה:** פנמה

מה, נסעתם כל השבט לפנמה?

כן, בני השבט זה כל המשפחה, 13 איש – אשתי ואני, 2 ילדים, 7 נכדים, הקטן בן 4. כל שנה אנחנו עושים טיולים באוגוסט של כל השבט – שיט לשבועיים או אחד מהקלאבים בהולנד. השנה הרחקנו. לטייל עם כולם זו ההנאה הגדולה ביותר, זה בא לידי ביטוי בכל רגע, מדברים ושרים בדרך, רואים נופים חדשים ות־רבות אחרת אבל בעיקר מגלים מחדש אחד את השני. הילדים שלנו רגילים כבר להרכב הזה. הם מסתדרים מצוין, עוזרים אחד לשני, אז זה ממש לא מעייף.

ולמה פנמה?

אתה באמת לא שומע על אנשים שנוסעים לפנמה, רק על כאלה שנתקעים שם לפעמים יום או יומיים. ובאמת אשתי ואני עברנו שם פעם יומיים, הצצנו ולא נפגענו, ראינו פוטנציאל. זו מדינה שיש בה ירק בכל מקום, היא זולה לטיול, 3,000 ק"מ אורך חוף ים, 500 נהרות שחוצים אותה, נופים יפהפיים. נחתנו בפנמה סיטי ושכרנו מיניבוס שהסיע אותנו 3 שבועות. את הטיול אירגנו לנו חברים מהקהילה היהודית.

לאן נסעתם?

התחלנו בקורונדו, מן מקום נופש של יהודים, שעה מפנמה סיטי. יש להם שם אחוזות על שפת הים, בית כנסת, הכול. הם מגיעים לשם לסופי שבוע. משם המשכנו את הטיול לאורך הצפון. נסענו לבוקאס דל טורו, ארכיפלג של איים ליד הגבול עם קוסטה ריקה. מים צלולים. אכלנו הכול, הרבה מאוד פירות טרו־פיים בכל ארוחת בוקר בכמויות, פירות שאתה לא רואה בארץ. אגב, השם 'פנמה' באינדיאנית זה 'ארץ הדגים', אז אכלנו שם הרבה דגים.

ביקרתם אצל האינדיאנים?

"כן, בסאן בלאס, זו אוטונומיה של אינדיאנים שהם לא רוצים לשנות בכלל, נשארו כמו שהיו בעברם. נחתנו באמצע ג'ונגל שם במן דרך חולית, ומשם הילידים לקחו אותנו בסירות קאנו לאי בודד. היינו השבט ועוד שני זוגות וזהו. ישנו במן בונגלוס, לא בית מלון. הם יצאו לדוג על סירה, צדו לנו שם דגים לארוחת ערב, אכלנו קוקו־סים – אתה מבקש ממישהו להוריד קוקוס, הוא מטפס וחותך לך קוקוס.

הילדים רצו לחזור?

הם רצו להישאר על האי הבודד אבל צריך לחזור לבתי ספר, והאינדיאנים לא היו מקבלים אותם.

אז חזרתם.

כן, אבל ביום האחרון היינו במס־עדה בפנמה סיטי ופתאום נכנס נשיא פנמה. ידענו כי אמרו לנו, אז קמנו ומחאנו לו כפיים והוא בא לשולחן שלנו ושוחח איתנו. הוא גילה בקיאות בחגי ישראל, אמר שהוא יודע שאנחנו בחו־דש הסליחות. אמרנו שאנחנו מאוד מרוצים מפנמה ושבארץ נהיה שגרירים טובים למדינה שלו. והנה – עכשיו אנחנו מדברים.

נבו זיו
nevo21@gmail.com